

Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Jaarverslag 2022

Inhoud

Inhoud 2

De voorzitter spreekt 3

Actueel 5

Omgevingswet en verder 7

Stedenbouwkundig plan 10

Zo werkt het 12

Even voorstellen 13
Werkwijze 14
Beoordelingskaders 15
MOOI DARS 16

Erfgoedplan 17

Cijfers 19

Aantal aanvragen 20
Aantal planbehandelingen 20
Soort adviezen 21
Erfgoedaanvragen 21

Groot plan 21

De advisering 24

Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling 26
Ondersteunende activiteiten 28

Hoe is het met? 29

Evaluatie en aanbevelingen 31

Overige aanbevelingen door de commissie 33
Tot slot 34
Arie Keppler Prijs 2022 35

Colofon 37

Cover: Zicht op de Drilbrug vanaf de Edammerweg in Volendam – MOOI Noord-Holland

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

De voorzitter spreekt

Naast een daling van het aantal aanvragen, zag de commissie dit jaar ook een verandering in het soort plannen dat werd voorgelegd. In het relatief grote aantal aanvragen voor de plaatsing van zonnepanelen waarover de commissie in 2022 geadviseerd heeft, tekent zich de urgentie af van de energietransitie die we moeten doorvoeren.
De omschakeling naar duurzame energievormen is een belangrijke opgave die door de commissie zo veel mogelijk gestimuleerd wordt. De commissie heeft echter ook de opdracht om erop toe te zien dat zonnepanelen in de beschermde gebieden en op monumenten geen afbreuk doen aan de archictuur en cultuurhistorische waarde. In de meeste gevallen gaat dat goed, maar het komt echter ook voor dat de commissie de gewenste zonnepanelen voor de betreffende locatie te storend acht voor de beleving van de openbare ruimte. De commissie gaat daarbij zeer zorgvuldig te werk en brengt altijd een bezoek aan de locatie om te bepalen hoe zichtbaar en bepalend de zonnepanelen zullen zijn vanuit de openbare ruimte. Op sommige plekken acht de commissie meer mogelijk dan op andere locaties. De commissie constateerde in 2022 dat het wenselijk is om een waarderingskaart op te stellen, om een duidelijke en goed gemotiveerde beoordeling te kunnen geven van het effect van zonnepanelen op de ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteit van de omgeving.

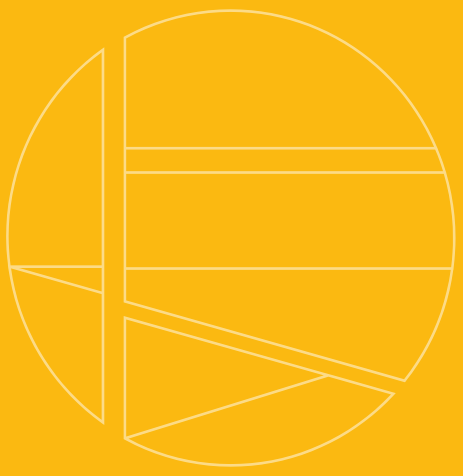
Als altijd heeft de commissie ook dit jaar haar taak met veel plezier vervuld en ziet zij uit naar de voortzetting van de prettige en vruchtbare samenwerking met de gemeentelijke medewerkers en het bestuur van Edam-Volendam in 2023.

Bastiaan Gribling,

voorzitter Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

0.1 - Zuideinde Volendam - MOOI Noord-Holland

Actueel

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

De Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam is ook in 2022 in uw gemeente enthousiast pleitbezorger geweest voor ruimtelijke kwaliteit. De gemeenteraad heeft ons de opdracht gegeven te adviseren op basis van de gemeentelijke beleidskaders. Met dit jaarverslag legt de commissie verantwoording af aan de gemeenteraad over de onafhankelijke advisering in 2022.

Naast aandacht voor de bemensing, de werkwijze en de aantallen adviezen presenteren wij een bloemlezing van adviezen waarmee we de gemeenteraad inzicht geven in hoe de gesprekken in onze commissie met initiatiefnemers, ontwerpers en ambtenaren van de gemeente worden gevoerd. We proberen daarbij in beeld te brengen wat het effect is van deze advieswerkzaamheden.

In de meeste gevallen zijn we in staat om in één of meerdere besprekingen te komen tot een positieve advisering, waarbij de inzet is om zo dicht mogelijk te blijven bij de wensen van de initiatiefnemer en ook de gemeentelijke beleidsambities zoveel mogelijk recht te doen. In de praktijk levert dit in de meeste gevallen goede plannen en tevreden initiatiefnemers op. Slechts een enkele keer wordt een aanvraag op grond van onze adviezen geweigerd en meestal is er dan ook iets anders aan de hand, zoals strijd met het bestemmingsplan of ander beleid.

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

Omgevingswet en verder

De invoering van de Omgevingswet is wederom uitgesteld. Dit neemt niet weg dat de meeste gemeenten in Noord-Holland hebben besloten de cultuurverandering die samenhangt met deze nieuwe wet onverminderd voort te zetten. De voorbereidingen om bestaande processen in het gemeentehuis te moderniseren, meer integraal naar plannen te kijken en ook de kwaliteit van de leefomgeving eerder bij planontwikkeling bespreekbaar te maken, zijn vrijwel overal in volle gang. Experimenten met omgevingstafels en de nieuwe verbrede gemeentelijke adviescommissie zien we vrijwel overal terug. Ook in uw gemeente is de instelling van de gemeentelijke adviescommissie als opvolger van de huidige commissie goed voorbereid. In vrijwel alle gemeenten is ervoor gekozen om de commissie een bredere taakomschrijving te geven om een goede omgevingskwaliteit te bereiken. Ook in uw gemeente is dat het geval.

Er is in de wet een belangrijker plaats ingeruimd voor de cultuurhistorische aspecten. De commissie heeft deze expertises in beginsel in de gelederen en kan anders altijd een beroep doen op één of meerdere specialisten, verenigd binnen de MOOI Noord-Holland erfgoedcommissie.

In 2022 hebben in maart de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Meestal leidt dit ertoe dat wat later in het jaar met de gemeente wordt teruggekeken op het voorgaande jaar. In 2023 zal het jaarverslag over 2022 weer eerder in het jaar onderwerp van gesprek

worden. Wellicht is er dan voor nieuwe raadsleden een gelegenheid om met de adviseurs in deze commissie kennis te maken. Bijvoorbeeld via een bezoek aan de vergadering of door middel van een excursie langs bijzondere plannen. Wij werken daar met plezier aan mee.

> *De druk op de ruimte in Nederland is groot. We willen voldoende duurzame en betaalbare woningen, klimaatbestendige landschappen, meer biodiversiteit en natuurherstel, de omslag naar kringlooplandbouw, overstappen op schone energievoorziening, behoud van ons cultureel erfgoed en onze identiteit. We moeten en willen heel veel op een klein oppervlak. Het lijstje claims is haast oneindig. Dat vraagt om het maken van keuzes, het slim combineren van opgaven en sturing van het Rijk om onze ruimte eerlijk te verdelen….*
>
> *Goed rentmeesterschap staat hierbij voorop: de balans bewaren tussen het slim omgaan met ruimtevragers en de kwaliteit van onze leefomgeving. Zodat onze kinderen en kleinkinderen ook nog kunnen genieten van een mooi, groen, gezond en leefbaar Nederland, maar ook hun boterham kunnen verdienen en nog een betaalbare woning kunnen vinden.'*
>
> ***Minister Hugo de Jonge; kamerbrief Programma's Uitvoering NOVEX en Mooi Nederland, 6 juli 2022.***

In bovenstaand citaat geeft onze Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (VRO) Hugo de Jonge precies weer waar het in de komende periode in ons compact georganiseerde land om draait. In een verdere aanscherping van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) introduceert hij de programma's NOVEX en Mooi Nederland, onder andere gericht op verdere gebiedsgerichte concretisering en versnelling van de uitvoering. We zijn alleen goede rentmeesters van ons kwetsbare landschap als we de balans bewaren tussen het slim omgaan met ruimtevragers en de kwaliteit van onze leefomgeving. Het is verheugend dat de rijksoverheid de regierol wil nemen en hierbij een belangrijke rol toekent aan de doelstelling van ruimtelijke kwaliteit, goed verwoord in het programma Mooi Nederland.

Onze koepelorganisatie, de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, formuleerde vijf onmisbare punten bij de uitvoering van Mooi Nederland: brede aanpak, voortdurende dialoog, stellingname en regie, laat iedereen meedoen en zie de inrichting van ons land als culturele opgave. Bij dat laatste schrijft de Federatie: 'Mooi Nederland bouwt voort op bestaand Nederland. Dat is het startpunt. Er is geen tabula rasa. Het gaat om een zorgvuldige transformatie van wat bekend, vertrouwd en geliefd is. Het is het respectvol vóórtzetten van de voortdurende verandering die inherent is aan een levende cultuur.

Hierbij is een brede benadering en een vroegtijdige agendering van ruimtelijke kwaliteit cruciaal. Naast gebruikswaarde en belevingswaarde zal ook een steeds grotere rol voor toekomstwaarde centraal staan. Kan iets nog wel mooi kan zijn als het niet ook duurzaam, circulair volhoudbaar is? Het is balanceren, zoals Minister en Gedeputeerde terecht aangeven, van slim zijn én kwaliteit bewaren. Als adviesorganisatie voelen we ons bij dit balanceren, met ruimtelijke kwaliteit als resultante, als een vis in het water.

0.2 - De commissie op excursie in Edam - MOOI Noord-Holland

1.0 - Visualisatie van de woningbouwontwikkeling aan de Julianaweg in Volendam - rudy uytenhaak + partners architecten

Stedenbouwkundig plan

Het realiseren van 82 appartementen aan de Julianaweg in Volendam

Op de locatie van de Maria Goretti school wordt een woningbouwplan gerealiseerd voor 44 appartementen, 29 zorgwoningen en 9 grondgebonden woningen. Het nieuwe ensemble bestaat uit vier bouwvolumes die in carrévorm worden gepositioneerd rondom een binnenterrein met parkeerplaatsen en bergingen. In het ontwerp zijn voor alle bouwvolumes vergelijkbare architectonische middelen ingezet die zorgen voor samenhang. Het gaat daarbij om een basis van roodbruin metselwerk met accenten van wit betonnen breukstenen en betonbanden.

De commissie gaf tijdens de eerste beoordeling aan dat het plan in zijn verschijningsvorm te afwijkend is van hetgeen gebruikelijk is in de omgeving. Omdat de huidige welstandscriteria voor deze ontwikkeling beperkend zijn, wordt op verzoek van de commissie een uitgebreide beeldanalyse gemaakt, van waaruit - nieuwe op de locatie toegesneden - welstandscriteria worden opgesteld. Tevens wordt het plan zelf aangepast. Met name de architectonische vormgeving van het blok met de zorgwoningen aan de Meergracht vraagt de nodige ontwerpinspanning, evenals de uitwerking van het woonblok langs de Julianaweg. Dit blok springt het meest in het oog en dient goed ingebed te worden in de omgeving. Daarbij gaat

het onder meer om parcellering, verticale geleding, kapvormen en passend kleur- en materiaalgebruik.

Het uiteindelijke plan heeft naar de mening van de commissie voldoende elementen in zich die de verbinding vormen met het 'Volendamse', zoals parcellering, de kappen en de oranje dakpannen in de gevel.

1.1 - Zcht over de Meergracht - rudy uytenhaak + partners architecten

1.2 - Hoek zorggebouw Meergracht - rudy uytenhaak + partners architecten

Zo werkt het

Even voorstellen

De Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam is benoemd door de gemeenteraad en samengesteld uit ervaren en vakbekwame adviseurs met kennis die nodig is binnen de gemeente Edam-Volendam.

Het goed beoordelen van alle ruimtelijke aspecten van een initiatief of plan vraagt kennis, ervaring en vakmanschap. De adviseurs zijn specialisten op het terrein van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie en architectuur en zij zijn onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. In 2022 bestond de commissie uit de volgende adviseurs:

- ir. Bastiaan Gribling, voorzitter
- ir. Anke Zeinstra, architectlid
- Marcel Heijmans, architectlid
- ing. Hans Boonstra, monumentendeskundige
- Peter de Vries, burgerlid
- Jan Nieuweboer, burgerlid
- Gerrit Kuiper, burgerlid

De commissie werd ondersteund door:

- Renee Stroomer MA, commissiesecretaris
- Marc Steur, beleidsmedewerker Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Edam-Volendam
- Sander Diepenhorst, plantoelichter

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

Werkwijze

De gemeente legt de plannen aan de commissie voor in een openbaar toegankelijke vergadering. De vergaderingen vonden in 2022 gedeeltelijk digitaal plaats vanwege de coronacrisis. Niettemin is al het mogelijke gedaan om het openbare karakter van de vergadering in stand te houden. Initiatiefnemers en eventueel hun adviseur en/of ontwerper worden in de gelegenheid gesteld om via een videoverbinding het initiatief toe te lichten. Belanghebbenden en geïnteresseerden kunnen bij de gemeente verzoeken om de behandeling van de plannen te volgen en worden dan toegelaten. De vergaderdata voor uw gemeente vindt u via deze link.

De commissie kan in verschillende samenstellingen adviseren. Zo is het mogelijk om een zo geheten preadvies aan te vragen. Er vindt dan vooroverleg plaats met de commissie op een vroeg(er) moment in het planproces en zo kan haar inbreng nog relatief eenvoudig worden meegenomen door de initiatiefnemer of ontwerper. Daarnaast worden niet alle plannen door de voltallige commissie behandeld. Plannen kunnen namelijk ook ambtelijk behandeld worden. Indien de aanvraag van een klein plan twijfel, discussie of precedentvorming oproept wordt de aanvraag alsnog aan de commissie voorgelegd. Bij de grotere plannen is de stedenbouwkundige van de gemeente aanwezig en bij monumentenaanvragen is de beleidsmedewerker Omgevingsbeleid aanwezig om de commissie te informeren.

Van elke planbehandeling, of dit nu gaat om een vergunningaanvraag of om een vooroverleg, stelt de commissie een advies op. We streven ernaar dat het advies begrijpelijk is voor iedereen; helder geschreven en zonder gebruik van onnodig jargon. Bovendien moet Bovendien moet het advies juridisch houdbaar zijn. De gemeentelijke plantoelichter zorgt voor het openbaar maken en versturen van de adviezen naar het college, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

Beoordelingskaders

Er zijn meerdere gemeentelijke beoordelingskaders waar de commissie rekening mee houdt. De Welstandsnota Edam-Volendam vastgesteld in 2017 door de gemeenteraad, is het belangrijkste. Via deze link kunt u de welstandsnota voor uw gemeente inzien. Ook bestaat er erfgoedbeleid. Via deze link kunt u lezen welk erfgoedbeleid uw gemeente voert. De welstandsnota kan aangevuld of aangepast worden vanwege nieuwe ontwikkelingen of inzichten. Binnen de gemeente Edam-Volendam zijn momenteel volop ontwikkelingen die een specifieke beeldkwaliteit met zich meebrengen, en waarbij een vertaling naar de welstandscriteria aan de orde is. De commissie is niet betrokken bij de stedenbouwkundige planvorming, maar kan desgevraagd wel adviseren over beleidszaken en strategische visies die betrekking hebben op de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente. Vastgestelde beeldkwaliteitplannen maken deel uit van de welstandsnota en kunnen door de commissie gebruikt worden als beoordelingskader. In veel gevallen is ook het bestemmingsplan en ander ruimtelijke ordeningsbeleid voor de commissie relevant. De beoordelingskaders zijn naar onze mening over het algemeen goed toepasbaar en dragen bij aan de constructieve dialoog die we voeren met initiatiefnemers. De kaders maken duidelijk wat de gemeente wil bereiken met het kwaliteitsbeleid en bieden houvast bij de begeleiding en de beoordeling van plannen.

'' De commissie acht het wenselijk om een waarderingskaart op te stellen, om een duidelijke en goed gemotiveerde beoordeling te kunnen geven van het effect van zonnepanelen op de ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteit van de omgeving. ''

Bastiaan Gribling, voorzitter

MOOI DARS

Begin 2021 is het nieuwe door MOOI Noord-Holland ontwikkelde planregistratiesysteem MOOI DARS (Digitaal Advies Registratie Systeem) in gebruik genomen. Deze nieuwe online applicatie is ter vervanging van wCorsys ontwikkeld. wCorsys, dat bijna vijftien jaar dienst deed als registratiesysteem van onze adviezen, was op verschillende onderdelen aan verbetering toe. Daarom is gekozen voor de ontwikkeling van een nieuwe applicatie die het werk veiliger en makkelijker maakt en klaar is voor de toekomst. In drie fasen zijn de gemeenten overgegaan. Vanaf begin 2022 maken alle gemeenten gebruik van MOOI DARS. Er ligt nog veel moois in het verschiet. Zo wordt onderzocht of de adviesaanvraag en terugkoppeling tussen MOOI Noord-Holland en de gemeenten geautomatiseerd kan worden en krijgt MOOI DARS een kaartfunctie waarmee ons advieswerk en de ontwikkelingen in de gemeenten inzichtelijker worden gemaakt. Wij kijken uit naar de verdere ontwikkeling van MOOI DARS.

2.0 - Het Weeshuis in Edam - rijksmonumenten.nl

Erfgoedplan

Herbestemming van een rijksmonument

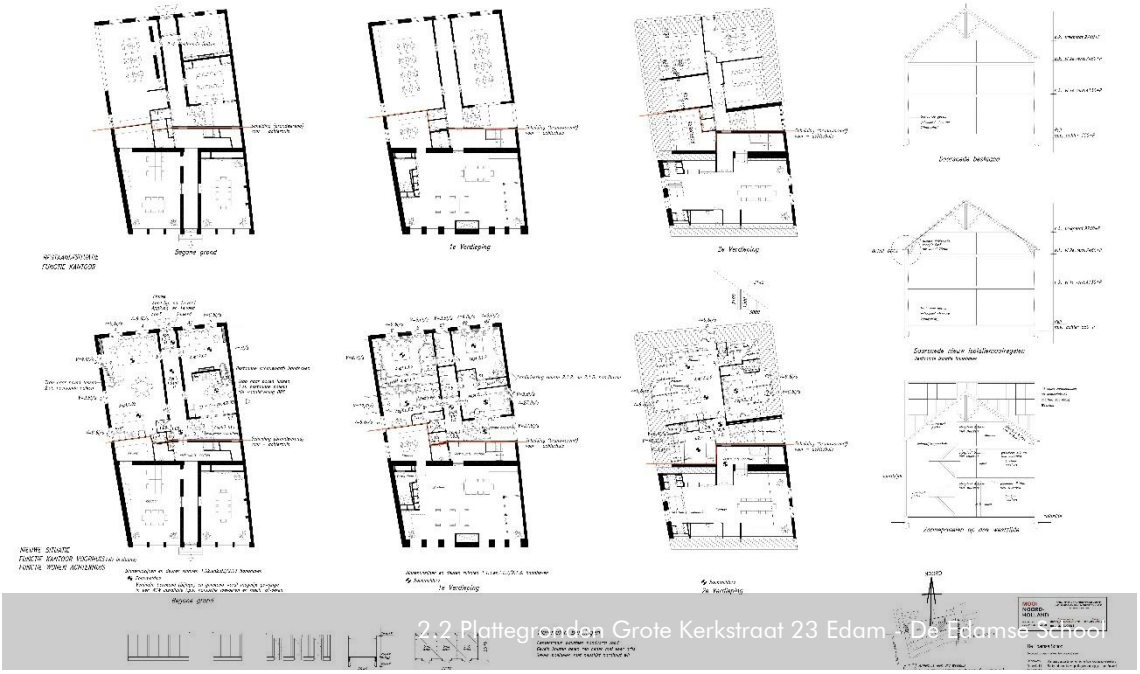
Het Weeshuis is gebouwd tussen1558 en 1661. In 1857 is de voorgevel in neoclassicistische stijl vernieuwd en werd de gekleurde gevelsteen in de gevel opgenomen, omlijst met een tempeltje. De portierswoning in neorenaissance-stijl is gebouwd aan het einde van de negentiende eeuw. Het gehele complex is aangewezen als rijksmonument. In 1988 is het kantoor van het woonhuis gesplitst. De kantoorruimte wordt getransformeerd tot drie appartementen.

Een delegatie van de commissie heeft een locatiebezoek gebracht om te bekijken wat de eventuele gevolgen zijn voor de monumentale waarden en om de reikwijdte van het door haar opgevraagde bouwhistorisch onderzoek te bepalen. Het onderzoek zal duidelijk moeten maken wat de cultuurhistorische waarden zijn. Uit het locatiebezoek blijkt dat met name de hoofdstructuur van het gebouw nog intact is, evenals de hoofddraagconstructie en de balken. Doordat er in het achterste gedeelte reeds kantoren zijn gerealiseerd zijn hier weinig interieurwaarden meer aanwezig. Om die reden acht de commissie het realiseren

van appartementen voorstelbaar. Als aandachtspunten geeft de commissie onder andere mee om de nieuwe trap tussen de balklaag te plaatsen, de wandstructuur rondom de schouw te handhaven vanwege de hoge monumentale waarde en de bestaande keukenkastjes in het plan te integreren.

2.1 - Geveltekening Grote Kerkstraat 23 Edam - De Edamse School

2.2 Plattegronden Grote Kerkstraat 23 Edam - De Edamse School

Cijfers

In de onderstaande tabellen is onze advisering in 2022 weergegeven in cijfers. Op hoofdlijnen kunnen we concluderen dat het aantal nieuwe aanvragen met circa 17% is gedaald ten opzichte van 2021. Bij 36% van de planbehandelingen is er een bezoeker aanwezig geweest om het plan toe te lichten. Hieronder worden de deeltabellen ook nog apart toegelicht.

Aantal aanvragen

In 2022 heeft de Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam 295 nieuwe aanvragen behandeld. In verband met 212 plannen die meerdere behandelingen nodig hadden, was het totaal aantal planbehandelingen 507. In 2021 waren er 355 nieuwe aanvragen. Er is dus een daling merkbaar van circa 17% ten opzichte van vorig jaar.

	2022	2021	2020
Soort behandeling	**Aantal**	**Aantal**	**Aantal**
Nieuwe aanvraag	295	355	309
Herhalingen	212	227	190
Eindtotaal	**507**	**582**	**499**

Aantal planbehandelingen

In 2022 waren er 68 preadviezen ten opzichte van 52 preadviezen in 2021. Dit is in lijn met de advisering eerder in het planproces.

SOORT AANVRAAGSOORT	AANTAL AANVRAGEN	HERHALING	AANTAL BEHANDELINGEN
Omgevingsvergunning	169	141	310
Omgevingsvergunning monument	2	4	6
Preadvies	68	41	109
Beleidsadvisering	1	1	2
Handhaving en excessen	1		1
Informele advisering	54	25	79
Aantal behandelingen	**295**	**212**	**507**

Soort adviezen

In 2022 kon de commissie in 212 gevallen bij de eerste behandeling adviseren akkoord te gaan. In veel gevallen betroffen dit plannen waarvan het eerste ontwerp al voldeed aan het gemeentelijke beleid, zorgvuldig waren uitgewerkt en waarbij een compleet dossier aan de commissie ter beoordeling werd voorgelegd. In sommige gevallen duurde het langer om tot een akkoord te komen, bijvoorbeeld vanwege de complexiteit van een plan of het vroege stadium waarin een (schets)plan werd voorgelegd. Maar ook in die gevallen is meestal tot een positief eindadvies gekomen.

	2022		2021		2020	
Adviezen aan B&W	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**	**Aantal**	**%**
Aanhouden	55	10,85%	32	5,50%	38	7,62%
Akkoord	212	41,81%	293	50,34%	229	45,89%
Akkoord op hoofdlijnen	47	9,27%	38	6,53%	62	12,42%
Collegiaal overleg	25	4,93%	6	1,03%	6	1,20%
Niet akkoord	15	2,96%	23	3,95%	20	4,01%
Niet akkoord, nader overleg	59	11,64%	54	9,28%	49	9,82%
Niet akkoord, tenzij	94	18,54%	117	20,10%	94	18,84%
Niet behandeld		0,00%	19	3,26%	1	0,20%
Eindtotaal	**507**	**100,00%**	**582**	**100,00%**	**499**	**100,00%**

Erfgoedaanvragen

In 2022 zijn er 126 erfgoedaanvragen aan de commissie voorgelegd, dat zijn er 20 meer dan in 2021.

	2022	2021	2020
Erfgoedstatus	**Aantal**	**Aantal**	**Aantal**
Rijksmonument	28	18	30
Provinciaal monument	3	1	
Gemeentelijk monument	14	11	12
Beeldbepalend of karakteristiek pand	3	2	
Beschermd dorps- of stadsgezicht	54	52	59
Gebied met cultuurhistorische waarde	24	22	25
Eindtotaal	**126**	**106**	**126**

3.0 - Visualisatie van de ontwikkeling aan het Oorgat, Archictenbureau Ruben Wennekers

Groot plan

Het realiseren van een woonzorgcomplex en een vrijstaande woning aan het Oorgat

Het Oorgat grenst aan de historische kern van Edam en aan het water. Aan de commissie wordt het plan voorgelegd voor het realiseren van een woonzorgcomplex en een vrijstaande woning. Doordat het Oorgat van oorsprong een dijklichaam is bestaat er tussen de straatzijde en de achterzijde van het perceel een hoogteverschil van anderhalve meter. Het woonzorgcomplex krijgt een enigszins industriële uitstraling en toont zich als twee geschakelde loodsen met een zinken afwerking. In overleg met de stedenbouwkundige van de gemeente is besloten om, vanwege de hoogte van het woonzorgcomplex, het gebouw achter op de kavel te plaatsen zodat het minder massaal overkomt en het woonhuis geheel links op de kavel te plaatsen zodat het zicht op het achterliggende Fort Edam behouden blijft. Vóór het woonzorgcomplex wordt een parkeerterrein gerealiseerd. De commissie is niet gelijk overtuigd van deze stedenbouwkundige opzet.

Vanwege de bijzondere locatie en de nabijheid van het fort vraagt de commissie extra aandacht voor de inpassing van het parkeerterrein en adviseert deze zoveel mogelijk te verlagen en groen in te pakken zodat het profiel van de dijk duidelijk afleesbaar blijft.

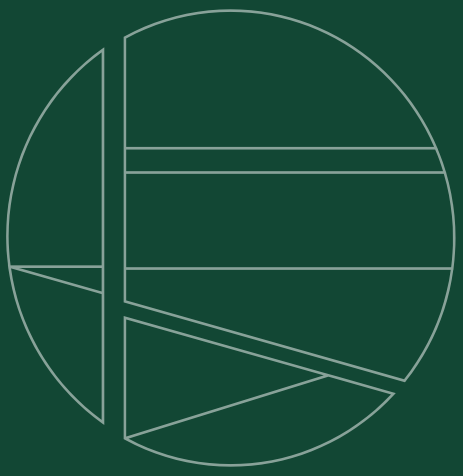
Daarnaast is het voor de commissie van belang dat het geheel zich bescheiden opstelt ten opzichte van de bestaande kleinschalige lintbebouwing. Daartoe adviseert de commissie om het volume van het woonzorgcomplex te breken door meer parcelering en verdeling in het volume aan te brengen.

3.1 Visualisatie van het woonzorgcomplex aan het Oorgat - Architectenbureau Ruben Wennekers

3.2 Visualisatie van de vrijstaande woning aan het Oorgat - Architectenbureau Ruben Wennekers

De advisering

De adviezen zijn openbaar en worden uitgebracht aan het college van B&W. In het jaar 2022 zijn alle adviezen van de commissie overgenomen door het college van B&W.

Een positief effect van welstand in Kwadijk. Het is de wens om een café te transformeren naar 12 appartementen. Het huidige pand bestaat uit een voorhuis met zadeldak met daarachter een mansardekap. De kap van het voorhuis wordt vervangen door een mansardekap en de dakhelling van de achtergelegen mansardekap wordt flauwer gemaakt. Dit is voor de commissie een onwenselijke schaalvergroting. Dit heeft te maken met de gevelcompositie, de samenhang tussen de verschillende volumes en kapvormen. Geadviseerd wordt om het voorhuis zoveel mogelijk in de huidige vorm te behouden en de achterbouw een meer utilitaire uitstraling te geven. Het plan wordt aangepast waarbij de zadelkap aan de straatzijde behouden blijft en de achterbouw zich onderscheidt ten opzichte van het voorhuis. Het voorhuis wordt verder traditioneel uitgewerkt. De commissie acht het complex op deze wijze passend op deze belangrijke locatie in Kwadijk.

4.0 - Een eerste schetsontwerp voor Kwadijk 94 in Kwadijk - Kamstra Architecten

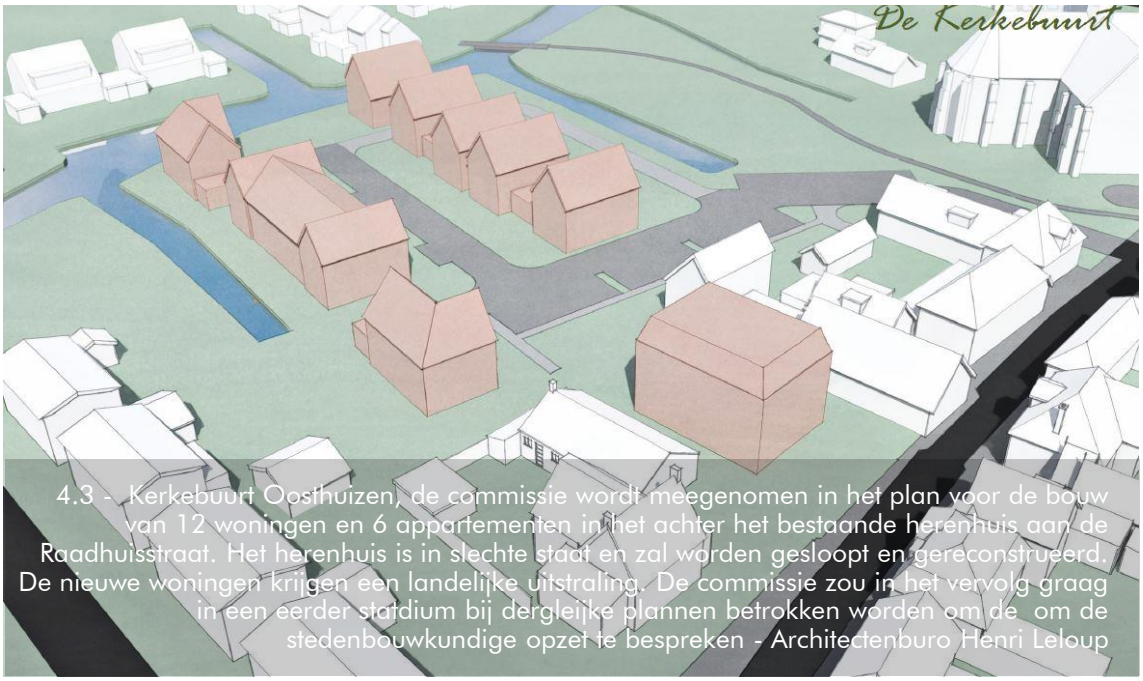
4.1 - Definitieve ontwerp Kwadijk 94 in Kwadijk - Kamstra Architecten

Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling

In 2022 is de commissie betrokken geweest bij verschillende ruimtelijke plannen, zoals de ontwikkeling van de 18 woningen in de Kerkebuurt in Oosthuizen en het realiseren van een dijkplaats bij Etersheim.

4.2 - Impressie van de dijkplaats van Etersheim. Een sympatiek project dat als aanvulling op de dijkversterking plaatsvindt. Aandacht wordt gevraagd voor het veiligheidsaspect en de duurzaamheid - Alliantie Markermeerdijken.

4.3 - Kerkebuurt Oosthuizen; de commissie wordt meegenomen in het plan voor de bouw van 12 woningen en 6 appartementen in het achter het bestaande herenhuis aan de Raadhuisstraat. Het herenhuis is in slechte staat en zal worden gesloopt en gereconstrueerd. De nieuwe woningen krijgen een landelijke uitstraling. De commissie zou in het vervolg graag in een eerder stadium bij dergleijke plannen betrokken worden om de om de stedenbouwkundige opzet te bespreken - Architectenburo Henri Leloup

Ondersteunende activiteiten

De adviseurs van MOOI Noord-Holland doen meer dan hun werk in de gemeentelijke adviescommissies. Wij ondersteunen vrijwel alle gemeenten in Noord-Holland bij het behoud en de ontwikkeling van omgevingskwaliteit.

- Diverse keren heeft een delegatie van de commissie een locatiebezoek gebracht om bijvoorbeeld de eventuele zichtbaarheid van zonnepanelen te beoordelen, de ingrepen in een monumentaal interieur op waarde te schatten en mee te denken over de plaatsing van historische foto's in het centrum van Volendam.

- Bij de volgende bijeenkomsten georganiseerd door het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland waren medewerkers van de gemeente Edam-Volendam aanwezig: erfgoedteam 'Erfgoed & Participatie', landschaptalks 'Hart voor de Stolp' en '400 jaar Purmer', Cursus planbeoordeling Stolpboerderijen, het Symposium Samen Slimmer, samenwerken onder de Omgevingswet, Masterclass Archeologie in de Omgevingswet, het Netwerk voor Erfgoedprofessionals.

4.4 - Impressie Landschapstalk Hart voor de Stolp, Marc Steur van de gemeente Edam-Volendam was aanwezig bij deze bijeenkomst - André Russcher

5.0 - De commissie bij de gerealiseerde scheepswerf in Volendam - MOOI Noord-Holland

Hoe is het met?

De scheepswerf in Volendam

In 2020 werd de aanvraag voorgelegd voor de realisatie van een multifunctioneel gebouw met scheepswerf. De gemeente ontwikkelt het gebouw in samenwerking met de drie toekomstige huurders. In de scheepswerf zullen historische botters (Kwakken) gerestaureerd en onderhouden worden. De gemeente Edam-Volendam streeft er naar om het toeristisch product van Volendam, namelijk drijvend erfgoed, meer beleefbaar te maken. Eén van de uitgangspunten in het ontwerp was daarom dat de werkplaats vanaf buiten zichtbaar moest zijn. Het ontwerp voor de scheepswerf is geïnspireerd op de historische rokerij en bestaat uit drie industriële loodsen die tegen elkaar aan zijn geschoven, met als bijzonder element de schoorsteen van de smid.
De commissie heeft voornamelijk aandacht besteed aan de vormgeving van de schoorsteen. In eerste instantie achtte zij deze te afwijkend in vormgeving, materiaalgebruik en detaillering. Op basis daarvan werd de schoorsteen ranker vormgegeven met opengewerkt metselwerk en bovenin een abstract motief.

De commissie was erg benieuwd hoe dit plan zou uitpakken en daarom bezocht zij in de zomer van 2022 de gerealiseerde scheepswerf tijdens haar jaarlijkse excursie.

De commissie uit haar waardering voor het bijzondere plan dat een bijdrage levert aan het verlevendigen van het drijvende erfgoed van Volendam.

5.1 - Impressie schetsplan Slobbeland 15 - TBE-ZA Architecten

5.2 - Impressie definitieve ontwerp Slobbeland 15 - TBE-ZA Architecten

Evaluatie en aanbevelingen

Als onafhankelijk adviseur dragen wij bij aan een goede omgevingskwaliteit in uw gemeente. Die zorg delen we samen met de initiatiefnemers en met u. Elk jaar bespreken we tijdens een evaluatiegesprek met de portefeuillehouder de belangrijkste ontwikkelingen binnen uw gemeente en formuleren we aandachtspunten voor de toekomst. Op 6 maart 2023 vond dit jaarlijkse evaluatiegesprek plaats over het jaar 2022. De belangrijkste uitkomsten van dat gesprek zijn:

- Door de wethouder wordt aangegeven dat in het coalitieakkoord is opgenomen dat er wordt vastgehouden aan de erfgoedverordening. Het is van groot belang om het erfgoed dat nog aanwezig is te beschermen.
- De stolpenwaarderingskaart en het vervolg daarop wordt even kort besproken. De gemeente Edam-Volendam heeft contact gehad met de gemeente Waterland en de gemeente Koggenland om uit te zoeken welk stolpenbeleid omringende gemeenten gaan voeren.
- Een belangrijk onderwerp is de energietransitie, met name voor erfgoed. Dit is een onderwerp dat veel aandacht vraagt in de commissie. Vooral het toestaan van zichtbare zonnepanelen heeft invloed op de kwaliteit van de openbare ruimte en de karakteristieken van de beschermde gebieden. De commissie weegt de mogelijkheden altijd af en gaat vaak op locatie kijken.
- In het kader van de zonnepanelen werkt de gemeente Edam-Volendam aan het opstellen van een waarderingskaart voor de beschermde gebieden, zij gaat daartoe met leden van de commissie het gebied in om te kijken op welke locaties zonnepanelen geplaatst zouden kunnen worden en waar het echt niet kan.
- De gemeente Edam-Volendam is een pilot gestart voor windmolens op agrarische percelen. Er wordt samen met de gemeente Zaanstad en Waterland gezamenlijk beleid ontwikkeld. Aangegeven wordt dat MOOI Noord-Holland voor de gemeente Schagen en Alkmaar een beleidsnota heeft opgesteld ten aanzien van windmolens op agrarische erven.
- Ondanks het uitstel van de invoering van de Omgevingswet gaat de gemeente Edam-Volendam door met de voorbereidingen. De Omgevingsvisie heeft begin 2022 ter visie gelegen en daar zijn zienswijzen op ingediend. Als reactie daarop is een uitvoeringsstrategie gemaakt. De aangepaste Omgevingsvisie wordt in april in de raad besproken. In de Omgevingsvisie zijn zes opgaven (wonen, werken, landschap, recreatie, mobiliteit en duurzaamheid) geformuleerd die worden uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. Het Omgevingsplan moet in 2029 klaar zijn.
- Het boekje 'Ruimtelijke kwaliteit bij fabrieksmatige woningbouw' geschreven door Frits Palmboom is aan de wethouder overhandigd. Daarin staan enkele basiseisen opgenomen ten aanzien van het stedenbouwkundige inpassingsvermogen. Het doet er namelijk toe om woningbouw te laten landen op de plek, dat heeft de geschiedenis ons geleerd. Het mag dan soms tijdelijk zijn qua plaatsing, maar de uitstraling moet eruit zien voor de eeuwigheid.

Overige aanbevelingen door de commissie

De commissie Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam doet - vanuit haar ervaringen en inzichten - nog de volgende aanbevelingen:

- De commissie adviseert om criteria op te stellen voor de oevers van privétuinen aan het water. Houdt deze – en openbare - oevers laag en natuurlijk.
- De commissie merkt op dat het aantal aanvragen voor het plaatsen van zonnepanelen een grote vlucht neemt. Het effect op de ruimtelijke kwaliteit is met name in Edam en Volendam vanwege de aanwezigheid van kleinschalige rode pannendaken groot. De commissie besteedt er veel aandacht aan om per aanvraag tot een zo acceptabel mogelijk legplan voor zonnepanelen te komen. Zij doet de aanbeveling het beleid hiervoor opnieuw te bekijken en daarbij eventueel kennis met andere vergelijkbare steden en dorpen op dit gebied te delen.
- De commissie adviseert om, als dat nog niet gedaan is, beeldkwaliteitplannen door de gemeenteraad te laten vaststellen als onderdeel van de welstandsnota conform artikel 12a van de Woningwet, vóór ingangsdatum van de Omgevingswet. Op deze manier blijven onder de Omgevingswet aanvullingen van de welstandsnota geldig en gaan ze mee in de bruidsschat. Daarmee zijn deze beeldkwaliteitsplannen niet alleen stimulerend en inspirerend voor initiatiefnemers maar ook verankerd in het gemeentelijke beleid en bruikbaar als beoordelingskader voor de gemeente en de commissie.
- In het nieuwe gemeentelijke instrumentarium en met name in de omgevingsvisie en het omgevingsplan worden nieuwe kaders, doelen en regels ontwikkeld. Uw commissieleden – onze adviseurs – worden graag betrokken bij de ontwikkeling van deze kaders. We hebben inmiddels ruime ervaring opgedaan bij het ontwikkelen van nieuwe minder gedetailleerde en op maatschappelijke doelen en rendement gebaseerde kaders. Deze knowhow stellen we graag ter beschikking.
- Bovendien zien wij dat er belangrijke aspecten kunnen meeliften bij de advisering. Een belangrijke factor voor ruimtelijke kwaliteit is de toekomstwaarde. Het belang hiervan zal de komende jaren uiting krijgen in een grotere aandacht voor duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie, natuur inclusief bouwen, respect voor landschap, water en bodem, en op het sociale vlak toename van de aandacht voor participatie en kansengelijkheid. Het zijn onderwerpen die onze adviseurs zich als specialisten eigen maken om als vanzelfsprekend bij de advisering te betrekken.
- Er speelt op dit moment veel als het gaat om de verankering van erfgoed in het toekomstige omgevingsbeleid en dit vergt veel van de erfgoedspecialisten bij gemeenten. Onze ervaring is dat er op veel plekken tekort aan capaciteit is. Bovendien is menskracht moeilijk te vinden. Met het Steunpunt Monumenten &

Archeologie Noord-Holland proberen we waar het kan binnen bepaalde grenzen ondersteuning te bieden. Laat vooral weten wanneer hulp gewenst is.

5.3 - De Haven in Volendam - MOOI Noord-Holland

Tot slot

Met dit jaarverslag geven we inzicht in de manier waarop de Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam aan de hand van de geldende beleidskaders adviseert over goede omgevingskwaliteit binnen uw gemeente. Dit is een doel waar wij ons graag voor inzetten en aan bijdragen. We doen dat zoveel mogelijk in het openbaar en in dialoog met betrokkenen.

De plannen in dit jaarverslag zijn slechts een greep uit de vele uiteenlopende plannen waarover de commissie dit jaar heeft mogen adviseren. Wij nodigen u van harte uit om in 2023 (digitaal) bij ons binnen te lopen en zelf te ervaren hoe boeiend en genuanceerd de advisering over omgevingskwaliteit is.

Arie Keppler Prijs 2022

Vanuit de gemeente Edam-Volendam waren er dit jaar twee inzendingen voor de Arie Kepplerprijs 2022, te weten: de nieuwbouw Stolpboerderij Weltevreden in de Purmer en Sportcampus ETB Sombroek in Volendam. Stolpboerderij Weltevreden is zelfs genomineerd in de categorie ‘Op maat gemaakt’.

5.4 - Nieuwbouw stolpboerderij Weltevreden in de Purmer genomineerd voor de Arie Kepplerprijs 2022 - Bastiaan Jongerius

5.5 - Sportcampus ETB Sombroek in Volendam, ingezonden voor de Arie Kepplerprijs 2022 - Hans Morren

Colofon

Auteur

Renee Stroomer, secretaris Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Met bijdragen van

Bastiaan Gribling, voorzitter Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Anke Zeinstra, architectlid Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Marcel Heijmans, architectlid Welstands- en Monumentencommissie Edam-Volendam

Jef Mühren, directeur MOOI Noord-Holland

Sanne van Zoest, communicatiemedewerker MOOI Noord-Holland

Bo Jonk, commissiesecretaris en projectmedewerker Erfgoed MOOI Noord-Holland

Edam-Volendam, maart 2023

Basisontwerp

Funcke Creatieve Partners

Uitwerking

Peter Koomen

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit

Emmastraat 111

1814 DP Alkmaar

072-520 44 59

info@mooinoord-holland.nl

www.mooinoord-holland.nl

@MOOI_NH